

Brussel, 4 juni 2015
(OR. en)

9302/15

SOC 371
GENDER 7
PENS 4

NOTA

van:	het voorzitterschap
aan:	het Comité van permanente vertegenwoordigers/de Raad
nr. vorig doc.:	8610/15 SOC 284 GENDER 4 PENS 3
Betreft:	Gelijke inkomenskansen voor vrouwen en mannen: de pensioen-genderkloof dichten
	- Ontwerpconclusies van de Raad

Het voorzitterschap heeft ontwerpconclusies van de Raad voorgelegd over "Gelijke kansen voor vrouwen en mannen: de pensioengenderkloof dichten".

De Groep sociale vraagstukken heeft op 20 mei 2015 overeenstemming bereikt over de tekst in bijlage dezes.

Het Coreper wordt verzocht de ontwerpconclusies toe te zenden aan de Raad (Epsco), met het oog op de aanneming ervan in de zitting op 18 juni 2015.

**Gelijke inkomenskansen voor vrouwen en mannen:
de pensioengenderkloof dichten**

Ontwerpconclusies van de Raad

OVERWEGENDE HETGEEN VOLGT:

1. Gelijkheid van vrouwen en mannen is een van de gemeenschappelijke en fundamentele beginselen die zijn verankerd in artikel 2 en artikel 3, lid 3, van het Verdrag betreffende de Europese Unie, artikel 8 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie en artikel 23 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie. Gelijkheid van mannen en vrouwen moet worden geïntegreerd in alle activiteiten van de Unie.
2. Sedert de oprichting van de Europese Economische Gemeenschap wordt de eerbiediging van gelijke beloning voor gelijke of gelijkwaardige arbeid van mannelijke en vrouwelijke werknemers door het Verdrag gewaarborgd.¹
3. Het beginsel gelijke behandeling van vrouwen en mannen in werkgelegenheid, arbeid en sociale zekerheid, alsmede wat betreft de toegang tot goederen en diensten, waaronder financiële diensten, is vastgelegd in de wetgeving van de Unie, die discriminatie op grond van geslacht op deze gebieden verbiedt. Het beginsel gelijke behandeling van mannen en vrouwen moet ook op onderwijsgebied worden toegepast.
4. In het Europees pact voor gendergelijkheid (2011-2020) bevestigde de Raad ertoe te zullen bijdragen dat de ambities van de EU inzake gendergelijkheid, zoals vermeld in het Verdrag, worden waargemaakt, onder meer door de genderkloof op de arbeidsmarkt, in het onderwijs en de sociale bescherming te dichten.

¹ Artikel 119 EEG-verdrag (thans artikel 157 VWEU).

5. Gelijke economische onafhankelijkheid is een van de prioritaire gebieden van de "Strategie van de Commissie voor de gelijkheid van vrouwen en mannen 2010-2015", die ook de pensioengenderkloof specifiek naar voren schuift als een van de problemen die moeten worden aangepakt.
6. In het verslag over de toereikendheid van de pensioenen hebben de Commissie en het Comité voor sociale bescherming geconstateerd dat een belangrijke dimensie van de toereikendheid van pensioenen genderspecifiek is.
7. De lidstaten onderkennen het belang van evaluatie en monitoring van gendergelijkheid als integrerend instrument ter verbetering van het beleid. Het Europees Instituut voor gendergelijkheid (EIGE) is opgericht met onder meer als opdracht methoden te ontwikkelen om de vergelijkbaarheid en betrouwbaarheid van gegevens in verband met gendergelijkheid te verbeteren. Het EIGE heeft een gendergelijkheidsindex ontwikkeld als een van de instrumenten om op specifieke gebieden het gendergelijkheidsniveau te meten en om na te gaan waar de lidstaten staan in hun streven naar volledige gendergelijkheid. Een van de belangrijkste domeinen van de index, "geld", is gericht op ongelijkheden in de financiële middelen en de economische situatie van vrouwen en mannen.
8. Hoewel de lidstaten verantwoordelijk blijven voor de opzet en de werking van hun stelsels van sociale bescherming, kan de Unie een waardevolle bijdrage leveren tot de werkzaamheden die de lidstaten ter zake verrichten.
9. De onderhavige conclusies bouwen voort op de politieke toezeggingen van de Raad en op eerdere werkzaamheden van verschillende actoren, alsook op onder meer de documenten die in de bijlage zijn vermeld.

BENADRUKKEND HETGEEN VOLGT:

10. Het bevorderen van gelijke economische onafhankelijkheid van mannen en vrouwen, onder meer door de inkomenskloof te dichten, is van essentieel belang om tot echte gendergelijkheid te komen. Er is een uitgebreide reeks beleidsmaatregelen nodig om ervoor te zorgen dat gelijkheid van mannen en vrouwen op het vlak van toegang tot financiële middelen tijdens de gehele levensduur gegarandeerd is.

11. De pensioengenderkloof is een zeer breed en veelzijdig vraagstuk, dat moet worden gezien in de context van een aantal beleidsinspanningen die gericht zijn op verbetering van de gendergelijkheid, waaronder inspanningen om de arbeidsparticipatie van vrouwen te vergroten, de loonkloof tussen mannen en vrouwen te verkleinen, seksesegregatie in onderwijs en werkgelegenheid aan te pakken, de combinatie van werk, gezin en privéleven te verbeteren, de rechten op het ouderdomspensioen te verbeteren door de gevolgen van loopbaanonderbrekingen te beperken, en gendergelijkheid in sociale inclusie aan te pakken, zonder de gevolgen van vergrijzing en migratie uit het oog te verliezen.
12. Volgens de laatste cijfers die de Commissie² heeft bekendgemaakt, bedraagt de gemiddelde pensioengenderkloof in de EU 38,5 %. De specifieke situatie verschilt echter sterk van lidstaat tot lidstaat en de maatregelen die moeten worden genomen om dit complex probleem aan te pakken, zullen dan ook uiteenlopen.
13. De pensioengenderkloof heeft tot nu toe minder aandacht gekregen dan de ongelijke beloning van vrouwen en mannen (in 2012 gemiddeld 16,5 % in de EU). Toch is de pensioengenderkloof een van de hinderpalen voor economische onafhankelijkheid van vrouwen op oudere leeftijd, wanneer zij in vergelijking met mannen ook nog een hoger risico op armoede lopen. Diverse acties zijn nodig, onder meer onderzoek naar, toezicht op en uitvoering van beleid dat kan bijdragen tot het verlagen van de factoren die ten grondslag liggen aan de pensioengenderkloof in de context van werkgelegenheid, arbeidsvoorwaarden, onderwijs, het combineren van werk, gezin en privéleven, sociale bescherming en toegang tot goederen en diensten.
14. Het pensioen van vrouwen en mannen kan genderongelijkheid weerspiegelen op het vlak van het aantal jaren economische activiteit, de arbeidsmarkt en zorgtaken, en kan een beeld geven van de mate waarin pensioenstelsels die ongelijkheden tot uiting brengen. De drievoudige genderkloof op het vlak van participatiegraad, werktijden en beloning, kan een directe weerslag hebben op de pensioengenderkloof. Maatregelen om de pensioengenderkloof te verkleinen moeten dan ook op de gehele duur van het beroepsleven worden gezien.

² Rapport over "Gelijkheid van mannen en vrouwen", 2014

15. De pensioengenderkloof weerspiegelt het gegeven dat het beroepsleven van vrouwen nog steeds veel meer dan dat van mannen wordt beïnvloed door zorgtaken. Vrouwen onderbreken vaker hun loopbaan, zijn meer beperkt wat loon- en loopbaanprogressie betreft en werken vaker deeltijds dan mannen. Daarom kunnen vrouwen zich in een nadelige positie bevinden wanneer pensioenrechten hoofdzakelijk worden bepaald door arbeidsgerelateerde bijdragen, vooral wanneer verzachtende maatregelen ontbreken.

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE

ROEPT DE LIDSTATEN EN DE EUROPESE COMMISSIE OP om overeenkomstig hun respectieve bevoegdheden:

16. De volgende noodzakelijke maatregelen te nemen om tot een beter begrip van de pensioengenderkloof te komen:
- a) het bevorderen van onderzoek naar *de oorzaken* van de pensioengenderkloof, met aandacht voor alle kwesties ter zake, waaronder toegang tot werk en opleiding, gendersegregatie in het onderwijs die de loopbaankeuze beïnvloedt, gendersegregatie op de arbeidsmarkt, de loonkloof tussen vrouwen en mannen, deeltijdwerk, nieuwe vormen van werkgelegenheid, duur van het beroepsleven, ongelijke verdeling van zorgtaken en huishoudelijke taken tussen vrouwen en mannen en genderstereotypen, alsmede onderzoek naar de effecten van belasting- en uitkeringsstelsels op de inkomens van vrouwen en mannen op latere leeftijd, en de rol van beleid in het combineren van werk, gezin en privéleven.
 - b) het bevorderen van onderzoek naar *de gevolgen* van de pensioengenderkloof, onder meer wat de economische onafhankelijkheid van vrouwen betreft, rekening houdend met de vergrijzing, de genderverschillen in gezondheid en levensverwachting, veranderende gezinsstructuren en de toename van het aantal eenpersoonshuishoudens.
 - c) het bevorderen van onderzoek naar doeltreffende strategieën om een eind te maken aan de pensioengenderkloof.

17. Ervoor te zorgen dat het dichten van de pensioengenderkloof hoog op de politieke agenda blijft staan, zowel op Unie- als op lidstaatsniveau, onder meer door:
- a) a) in het Comité voor sociale bescherming een indicator te ontwikkelen die samen met andere indicatoren ter zake, waaronder de loonkloof tussen mannen en vrouwen, wordt gebruikt om regelmatig de pensioengenderkloof te meten en te monitoren, en door alle belanghebbende actoren bij het toezicht op de pensioengenderkloof te blijven betrekken, met gebruikmaking van alle beschikbare instrumenten en middelen, zoals de open coördinatiemethode, en daarbij de nationale en Europese bureaus voor de statistiek en het Europees Instituut voor gendergelijkheid (EIGE) ten volle in te schakelen;
 - b) alle belanghebbenden, ook de sociale partners, met inachtneming van hun autonomie, aan te moedigen om de oorzaken van de genderpensioenkloof met passende maatregelen aan te pakken;
 - c) gendermainstreaming in de gehele levensloop en op alle betrokken gebieden als aanpak te versterken, zijnde onder meer het demografisch beleid en de stelsels voor sociale bescherming, en het nationaal en EU-beleid ter bevordering van economische groei en sociale inclusie.
18. Te werken aan en te streven naar een brede reeks maatregelen om het gehele spectrum van oorzaken van de pensioengenderkloof aan te pakken, ook in het kader van de uitvoering van de Europa 2020-strategie. Het beleid op dit gebied moet gedurende de gehele levensloop transversaal zijn, en moet een combinatie zijn van preventieve maatregelen die gericht zijn op arbeidspatronen, en verzachtende maatregelen die ervoor zorgen dat het pensioen van vrouwen en mannen op latere leeftijd toereikend en genderneutraal is. Passende maatregelen kunnen zijn:
- a) het vergroten van de arbeidsparticipatie van vrouwen, met inbegrip van vrouwen op latere leeftijd, door de kwaliteit van banen en gelijke beloning te bevorderen, het combineren van werk, gezins- en privéleven te ondersteunen, door middel van maatregelen zoals het aanbieden van flexibele arbeidstijdregelingen voor vrouwen als mannen en het verstrekken van toegankelijke, betaalbare en kwalitatief hoogwaardige zorg voor kinderen (inclusief naschoolse opvang) en andere afhankelijke personen;

- b) het verhelpen van maatregelen die voor beide ouders (en alleenstaande ouders) het hebben van een betaalde baan vanuit financieel oogpunt ontmoedigen, onder meer door een meer gelijke verdeling van onbetaald werk tussen mannen en vrouwen en de gelijke deelname aan de arbeidsmarkt te stimuleren, en voor vrouwen en mannen een vlottere overgang tussen deeltijdwerk en voltijdwerk, en tussen zorgverlof en werkgelegenheid te ondersteunen;
- c) het bestrijden van de genderkloof in het onderwijs, die van invloed is op beroepskeuzes en op de segregatie op de arbeidsmarkt, door onder meer een grotere aanwezigheid van vrouwen in besluitvormingsposities te bevorderen en voor vrouwen de toegang tot programma's voor een leven lang leren te verbeteren, door genderstereotypen te bestrijden en meisjes en jongens/vrouwen en mannen aan te moedigen onderwijsgebieden en beroepen vrijelijk te kiezen, in overeenstemming met hun bekwaamheden en vaardigheden, in het bijzonder door de toegang van vrouwen tot onderwijsgebieden en beroepen in de wetenschap, technologie, engineering en wiskunde te promoten.

VERZOEKT DE LIDSTATEN OM:

- 19. de pensioengenderkloof bij zowel de huidige als de toekomstige generaties gepensioneerden aan te pakken en aldus gelijke economische onafhankelijkheid van vrouwen en mannen te bevorderen en mee te helpen aan het verminderen van genderverschillen in het percentage mensen dat op latere leeftijd met armoede wordt bedreigd;
- 20. het vaker voorkomen van deeltijdarbeid en relatief geringe inkomstenprogressie bij vrouwen aan te pakken, omdat dit een negatief effect kan hebben op de pensioenrechten;
- 21. mogelijke gendervooroordelen in de pensioenstelsels uit te bannen, met name door vóór het uitvoeren van hervormingen een gendereffectbeoordeling van het pensioenbeleid uit te voeren;
- 22. zo nodig, sociale beschermingsmaatregelen te bevorderen die de negatieve gevolgen van zorggerelateerde loopbaanonderbrekingen, deeltijdwerk en lage inkomstenprogressie op pensioenrechten verzachten;

23. de bewustwording betreffende pensioenrechten te bevorderen, onder meer door op bestaande genderongelijkheden te wijzen, door voorlichting te geven aan vrouwen over de gevolgen van hun beroepskeuze, door gebruik te maken van instrumenten zoals modules voor pensioenberekening en door gedifferentieerde actuele gegevens over de bestaande pensioengenderkloof te verstrekken.

VERZOEKT DE EUROPESE COMMISSIE:

24. het probleem van de genderkloof in pensioenen aan te pakken in haar nieuwe strategie voor gelijkheid van vrouwen en mannen na 2015, in haar jaarverslagen over de gelijkheid van vrouwen en mannen en in het governancekader van de Europa 2020-strategie, alsook in de jaarlijkse groeianalyse en het ontwerp van het gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid;
25. de uitwisseling van goede praktijken te bevorderen wat betreft maatregelen om de pensioengenderkloof te dichten.

Referenties:

EU-wetgeving

Richtlijn 79/7/EEG van de Raad van 19 december 1978 betreffende de geleidelijke tenuitvoerlegging van het beginsel van gelijke behandeling van mannen en vrouwen inzake sociale zekerheid (PB L 6 van 10.1.1979, blz. 24-25).

Richtlijn 2006/54/EG van het Europees Parlement en de Raad van 5 juli 2006 betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke kansen en gelijke behandeling van mannen en vrouwen in arbeid en beroep (PB L 204 van 26.7.2006, blz. 23).

Richtlijn 2010/18/EU van 8 maart 2010 tot uitvoering van de door BUSINESSEUROPE, UEAPME, het CEEP en het EVV gesloten herziene raamovereenkomst en tot intrekking van Richtlijn 96/34/EG (PB L 68 van 18.3.2010, blz. 13)

Richtlijn 2010/41/EU van het Europees Parlement en de Raad van 7 juli 2010 betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van zelfstandig werkzame mannen en vrouwen en tot intrekking van Richtlijn 86/613/EEG van de Raad (PB L 180 van 15.7.2010, blz. 1).

Conclusies van de Raad

Alle ter zake dienende Raadsconclusies, onder meer onder meer die welke de Raad heeft aangenomen over de evaluatie van het Actieprogramma van Peking³, en met name de hieronder genoemde.

"Gendergelijkheid in de EU: plannen voor 2015. De balans van 20 jaar uitvoering van het Actieprogramma van Peking". Conclusies van de Raad van de Europese Unie en de vertegenwoordigers van de regeringen der lidstaten, in het kader van de Raad bijeen, over de evaluatie van de uitvoering door de lidstaten en de instellingen van de EU van het Actieprogramma van Peking" (16891/14).

Conclusies van de Raad betreffende "Vrouwen en de economie: economische onafhankelijkheid vanuit het oogpunt van deeltijdwerk en werkzaamheden anders dan in loondienst" (11050/14).

³ http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/tools/statistics-indicators/platform-action/index_en.htm

Conclusies van de Raad over het Europees pact voor gendergelijkheid (2011-2020) (PB C 155 van 25.5.2011, blz. 10)

Conclusies van de Raad over de vergroting van de inzet en intensivering van de maatregelen om de loonkloof tussen mannen en vrouwen te dichten, en herziening van de uitvoering van het Actieprogramma van Peking (18121/10)

Conclusies van de Raad over uitbanning van genderstereotypen (9671/08).

Comité voor sociale bescherming

Verslag over de toereikendheid van de pensioenen in de Europese Unie 2010-2050 (2012). (10488/12 ADD 1)

<http://ec.europa.eu/social/keyDocuments.jsp?policyArea=&type=0&country=0&year=0&advSearchKey=pensionadequacy&mode=advancedSubmit&langId=en>

Europees Parlement

Resolutie van het Europees Parlement van 12 maart 2013 over de gevolgen van de economische crisis voor de gendergelijkheid en de rechten van de vrouw (2012/2301(INI))

Resolutie van het Europees Parlement van 24 mei 2012 met aanbevelingen aan de Commissie betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke beloning van mannelijke en vrouwelijke werknemers voor gelijke of gelijkwaardige arbeid (2011/2285(INI))

Resolutie van het Europees Parlement van 13 maart 2012 over de gelijkheid van vrouwen en mannen in de Europese Unie - 2011 (2011/2244(INI))

Resolutie van het Europees Parlement van 28 januari 2015 over de gelijkheid van vrouwen en mannen in de Europese Unie - 2013 (2014/2217(INI))

Resolutie van het Europees Parlement van 26 oktober 2011 over de agenda voor nieuwe vaardigheden en banen (2011/2067(INI))

Europese Commissie

Rapport over "Gelijkheid van mannen en vrouwen", 2014, Europese Commissie, DG Justitie
http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/annual_reports/150304_annual_report_2014_web_en.pdf

Advies van het Raadgevend Comité voor gelijke kansen voor vrouwen en mannen over het verkleinen van de genderkloof in pensioenen (2014)

Mannen, vrouwen en pensioenen, door Platon Tinios, Francesco Bettio en Gianni Betti, in samenwerking met Thomas Georgiadis. Verslag gefinancierd door en voor het gebruik van de Europese Commissie, DG Justitie en Consumentenzaken, 2015.

De genderkloof inzake pensioenen in de EU (2013). Verslag gefinancierd door en voor het gebruik van de Europese Commissie, DG Justitie en Consumentenzaken.]

http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/annual_reports/130530_annual_report_2014_web_nl.pdf

Een agenda voor toereikende, veilige en duurzame pensioenen (Witboek), 2012

<http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=7341&langId=en>

Vergrijzingsverslag 2012: Economische en budgettaire prognoses voor de lidstaten van de EU-27 (2010-2060), gezamenlijk verslag van de Europese Commissie (DG ECFIN) en het Comité voor economische politiek (Wergroep vergrijzing)

http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2012/pdf/ee-2012-2_en.pdf

Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's: Strategie voor de gelijkheid van vrouwen en mannen 2010-2015 (13767/10)

EIGE

De genderkloof inzake pensioenen in de EU (2013): onderzoeksnota aan het Letse voorzitterschap, 2015

<http://eige.europa.eu/content/document/gender-gap-in-pensions-in-the-eu-research-note-to-the-latvian-presidency>
